

HEERENVEEN, SPORTGEMEENTE VAN HET JAAR 2017

Scoren voor Gezondheid

“Het maakt niet uit hoe, maar dát je sport”

Tekst: **Sandra van Maanen**

Alles kwam samen voor Heerenveen, vorig jaar. In de zomer van 2017 werd het sportbeleid voor de komende acht jaar gepresenteerd. Onderdeel daarvan is het al eerder ingezette traject Scoren voor Gezondheid, waarmee Heerenveen opvallend succesvol is. Daarnaast investeert de gemeente fors in optimaal gebruik van accommodaties, waardoor relatief meer inwoners in beweging komen en Heerenveen zich als sportstad nadrukkelijker manifesteert. “De verkiezing Sportgemeente van het Jaar kwam voor ons precies op het juiste moment”, zegt Robert de Jong, beleidsmedewerker Sport. “We deden diverse keren mee, zonder succes. Nu waren we wel zo ver om echt succesvol mee te doen.”

Hoewel Scoren voor Gezondheid geen hagenieuwe interventie betreft – Heerenveen startte het organisatorische proces al voorzichtiger op in 2012 – was dit klaarblijkelijk wel het moment om de werkwijze in de kijker te spelen. Inspiratie voor bij voorkeur zo veel mogelijk gemeenten in Nederland. Robert de Jong wil graag uitleggen hoe het werkt en vooral wat de rol van de buurtsportcoaches is. Maar nog belangrijker vindt hij het doel. “We gunnen alle kinderen in onze gemeente de positieve beleving in sport. Plezier staat voorop, het liefst zien we ze allemaal lid worden van een sportvereniging. Want gezondheid en beweging, maar ook het sociale aspect staan hoog genoteerd.”

Heerenveen heeft alle kinderen van groep 3 tot en met groep 8 in beeld. Van elke leerling is bekend of hij/zij wel of niet sport, maar ook of en welke zwemdiploma’s er gehaald zijn. “De rol van de buurtsportcoach is te achterhalen waarom dertien procent van de kinderen uit deze doelgroep niet sport. Zijn het financiële redenen, wringt er iets anders? Tijdens het beweegonderwijs worden de betreffende kinderen benaderd en desnoods schuift tijdens de tienminutengesprekken op school de buurtsportcoach aan, om van de ouders te horen wat belemmeringen zijn, waar ondersteuning nodig is.”

De rol van de buurtsportcoach is cruciaal in alle wijken van Heerenveen. De focus hierbij ligt op het basisonderwijs, maar de gemeente is ambitieus genoeg om de doelgroep breder te trekken. “Uiteindelijk willen we iedereen in beweging krijgen”, zegt De Jong. “Binnen het sociaal domein liggen mooie kansen. Onze accommodaties worden daarom zo efficiënt mogelijk ingezet. Heerenveen is vooral bekend om zijn voetbalstadion en schaatsbaan, die beide overigens ook goed gebruikt worden voor breedtesport. We hebben zelfs een overdekte inline skeelerbaan, de eerste in Europa. Minstens zo belangrijk is dat in elk dorp van de gemeente sportaccommodaties behouden worden om de

afstand tot bewegen zo beperkt mogelijk te houden. Er wordt veel gevoetbald hier, maar ook getennist en gekorfbald. En vergeet de typisch Friese sporten niet, zoals fierljeppen en kaatsen. Heerenveen is goed in het effectief benutten van kostbare sportaccommodaties. Op plekken die overdag bijvoorbeeld door studenten van het CIOS worden gebruikt, komen in de avonden steeds meer inwoners in actie.”

Winst in het behalen van de titel Sportgemeente van het Jaar ziet De Jong inmiddels ook. “Het ging rond als een lopend vuurtje natuurlijk, alle verenigingen waren direct op de hoogte, iedereen is trots. Die vibe geeft de gemeente ruimte. De vraag: Wát brengt jouw vereniging om Heerenveen en zijn inwoners nog vaker tot beweging te verleiden? stel je makkelijker. We hebben sterke, actieve verenigingen nodig die het aandurven om naast het traditionele aanbod ook andere groepen aan zich te binden. Dat gaat goed! Aan de jaarlijkse Mega Sportdag in Heerenveen doen steeds meer verenigingen mee, 35 sportverenigingen zijn hierin heel actief. We hebben witte hoodies laten maken, met de tekst: Heerenveen, Sportgemeente van het Jaar. Deze zijn uitgedeeld aan alle basisschoolleerlingen (ruim 800) die meededen aan deze Mega Sportdag. Vervolgens kreeg ook elke vereniging die de Mega Sportdag mede mogelijk maakte er drie, voor de vrijwilligers. Want ook zij zijn onmisbaar. Die hoodies zie je overal terug, ze worden vol trots gedragen: we doen het goed samen!” Belangstelling voor de sportieve status van de Friese gemeente is er, Heerenveen wordt geregeld benaderd door externe partijen en

“We gunnen alle kinderen in onze gemeente de positieve beleving in sport”

initiatieven. Maar de Friezen zijn selectief. “We kiezen louter op basis van de vraag: Waar worden onze inwoners écht beter van?” Ook collega-gemeenten zijn nieuwsgierig naar het meerjarenbeleid van Heerenveen, de methodiek om via de buurtsportcoaches uiteindelijk alle kinderen en kwetsbare inwoners tot beweging te verleiden.

Het juryrapport over winnaar Heerenveen in bullets

- eer komt Heerenveen toe dankzij het complete plaatje: een goed voorzieningenniveau, een gevarieerd sportaanbod, een hoog deelnamecijfer aan sport en goed gefundeerde beleidsplannen;
- Heerenveen heeft een compleet sport- en beweegbeleid, voor een gemeente van bescheiden omvang;
- Heerenveen is bekend als topsportgemeente, maar bouwt tevens ambitieus aan breedtesport: voor inwoners, scholen, verenigingen en accommodaties;
- om iedereen te kunnen laten sporten wordt sport betaalbaar gehouden. De gemeente investeert flink in het verhogen van de sportdeelname, van jong tot oud, van valide tot mindervalide;
- data over sport is goed op orde: dankzij een database zijn de zwemdiploma's en sportlidmaatschappen van alle kinderen exact in beeld. Aan de hand van een vitaliteitsindex is bekend hoe verenigingen ervoor staan en waar extra ondersteuning nodig is;
- Heerenveen scoort goed op het aanbod van accommodaties, maar faciliteert ook voldoende speelplekken, zodat de inwoners

“Veel mensen zijn blijvend in beweging gebracht”

ook lekker *bûten bewege en sporte*. Dát is wat de jury graag ziet: niet hoe je sport, maar dat je sport;

- in de sportnota 2017-2025 zet de gemeente in op zes ambities die leiden tot honderd procent sportparticipatie. Eén ervan is al verwezenlijkt: voor 2025 ten minste één keer Sportgemeente van het Jaar worden!

Voor een prikkie is er meer te halen

Soms ligt logica op straat, kun je van iets simpels als een lange wachtrij voor de jaarlijkse grieprik hét moment maken om met je doelgroep in contact te komen. De gemeente 's-Hertogenbosch verstaat de kunst om inwoners die zelf de weg naar beweegaanbod lastig vinden te verleiden. De campagne 'Voor een prikkie is er meer te halen', die in de winter van 2015/2016 startte, werd tijdens de verkiezing Sportgemeente van het Jaar uitgeroepen tot het Beste Initiatief.

Illvie van Schijndel van Team Sport Plus (afdeling Sport & Recreatie van de gemeente) kent als geen ander het dilemma van buurtsportcoaches. Hoe breng je inactieve, vaak kwetsbare volwassenen in beweging? Dat begint al met het in contact komen. “Totdat we bedachten dat er wel degelijk een moment is dat duizenden ouderen en chronisch zieken samenkomen: voor de jaarlijkse grieprik”,

Campagne 'Voor een prikkie is er meer te halen'.

Campagne 'Voor een prik is er meer te halen'.

vertelt ze. “Een uitgekend moment om met mensen in de rij bij de huisarts of het gezondheidscentrum in gesprek te komen. Komt u voor de grieprik, prik dan ook een datum met ons!”

Gesprekken werden persoonlijk ingezet en begonnen altijd met de vraag: Hoe gaat het met u? Maar ook: Welke score geeft u uw gezondheid en wat doet u, naast het halen van de grieprik, zelf om fit en vitaal te blijven? Wat zou u willen doen, op het gebied van voeding of sport en bewegen in uw wijk?

“In samenwerking met diverse ondernemers in Noord, waar de pilot in 2015 startte, maar ook met sport- en zorgaanbieders in de wijk, hebben we tijdens de grieprikcampagne de eerste gezondheidsmarkt georganiseerd. Er zijn ruim duizend uitnodigingen verstuurd aan inwoners die de prik kwamen halen. De brief werd door huisartsen die de uitnodiging voor de prik verstuurd hadden toegevoegd.”

De actie bleek een groot succes. “Inwoners met gezondheidsklachten, maar ook mensen met een rugzakje door een lichamelijke of geestelijke beperking vinden doorgaans hun weg naar de sportvereniging moeilijk. We hebben het omgekeerd. We zijn op een andere plek met ze in contact gekomen. De een stond open voor een gesprek, de ander niet. Sommige mensen willen een prik en zo snel mogelijk naar huis. Uiteindelijk lukte het om tientallen vervolgesprekken met buurtsportcoaches in te plannen. Daar werd gespro-

ken over wensen, maar ook over belemmeringen als reisafstand tot sportaanbod. De focus lag vooral op mogelijkheden, voor de hand liggend en bereikbaar aanbod. Met een persoonlijk advies en een proefles werden de mensen in contact gebracht met beweegaanbieders.” Opvolging was er ook, in de vorm van telefonisch contact. De score is goed, vindt Van Schijndel. “Veel mensen zijn blijvend in beweging gebracht.”

Het initiatief is zo succesvol dat ook in andere wijken in 's-Hertogenbosch vorig jaar campagne is gevoerd. Inmiddels in samenwerking met zes huisartsenpraktijken werd de doelgroep tijdens elf grieprikacties bereikt. “Buurtsportcoaches zijn de kartrekkers, zij houden regie over de uitvoering en geven de samenwerking ter plekke vorm”, vertelt Van Schijndel. ◀

Verder lezen...

Op het Visie & Beleidsplein op www.sportengemeenten.nl kunt u het volgende document downloaden:

Sport & Bewegen in de Buurt en Kenniscentrum Sport (2018).
Tipsheet duurzame en integrale lokale inzet van de buurtsportcoach, bij *Sport & Bewegestimulering*

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Sport en Bewegen (2018).
De buurtsportcoach wordt volwassen, bij *Sport & Bewegestimulering*

**“Heerenveen is goed in het effectief
 benutten van kostbare
 sportaccommodaties”**